

חינוך לחיים

פרשת פנחס

"בפרשת השבוע - הקב"ה אומר למשה רבינו אלו קרבנות צריכים להקריב בחגים ומועדים. אחד מהמועדים הוא ראש חודש. מתי עם ישראל נצטווה על מצוות קידוש החודש? לפני מכת בכורות, הקב"ה אומר למשה רבינו: "החודש הזה לכם ראש חודשים, ראשון הוא לכם לחודשי השנה". כאן ציווה אותנו ה' את מצות קידוש החודש. מהי מצוות קידוש החודש? במצווה זו נאמר כי עם ישראל קובע את לוח השנה לפי מחזור הלבנה (הירח). כידוע, הלבנה - בשונה מהשמש - היא לא קבועה. לפעמים רואים אותה מלאה ולפעמים היא נעלמת לחלוטין... הקב"ה אומר למשה רבינו - כשהלבנה לא נראית זה סימן שמסתיים חודש, וכשהיא מתחילה להיראות שוב - ב"מולד הלבנה" - כשהלבנה כאילו נולדת מחדש זהו תחילתו של החודש הבא. וכמובן שיש לכך השלכות חשובות מאוד, כיון שכל החגים והמועדים נקבעים לפי מחזור הירח.

וצריך להבין: א. מדוע ראש חודש הוא "מועד" ומקריבים בו קרבן מיוחד כמו בכל המועדים והחגים? ב. מדוע בחר ה' מכל המצוות דווקא במצוות קידוש החודש להיות הראשונה שנמסרת לעם ישראל? האדמו"ר מסלונים בספרו "נתיבות שלום" מבאר את הדברים כך: מדוע באמת עם ישראל קובע את לוח השנה לפי הירח ולא לפי השמש? עם ישראל נמשלו ללבנה - הלבנה אף פעם לא נמצאת במצב קבוע. בתחילת החודש היא קטנה, באמצע החודש היא גדולה, לקראת סוף החודש היא חוזרת להיות קטנה ואז נעלמת לגמרי...

עם ישראל יודע שכל ירידה היא בעצם לצורך עליה, כשם שהלבנה נעלמת מעינינו לגמרי ואחר כך שוב חוזרת אלינו, כך עם ישראל לדורותיו, פעמים הוא בשיא כוחו, פעמים הוא כושל, ופעמים שהוא כמעט נעלם מעל פני מפת האנושות, אך בסופו של דבר תמיד הוא "נולד" מחדש.

הדברים אמורים גם לגבי האדם הפרטי - לכל אדם יש עליות ויש ירידות, אחרי ירידה יש עליה וכן להפך. כשהקב"ה מניח את יסודות הבניין של עם ישראל כעם - דבר ראשון הוא נותן את מצוות קידוש החודש. הקב"ה יודע שקשה מאוד לאדם להיות מושלם, ובפרט כשהוא עדיין בתחילת הדרך. וה' רוצה שנהיה כמו הלבנה שמתחדשת ללא הפסקה ולא מתרגשת ממצבים של נסיגה...

ירידה - לצורך עליה! אם נתבונן נראה שה"לידה" מחדש של הירח מגיעה דווקא אחרי שהיא נעלמת לגמרי - דווקא מתוך החושך מגיע האור! כמו שכתב הגר"י הוטנר זצ"ל "החכם מכל אדם אומר "שבע יפול צדיק וקם". הטיפשים חושבים כי כוונתו בדרך רבותא - אף על פי ששבע יפול צדיק מכל מקום הוא קם. אבל החכמים יודעים היטב שהכוונה היא שמהות הקימה של הצדיק היא דרך ה'שבע נפילות' שלו!!! לא רק שאין מה "להתרגש" מנפילות, להפך, צריך לדעת שעכשיו מגיע זמן של עליה. בדיוק כמו תהליך של זריעה וצמיחה, הגרעין נרקב באדמה ואז מגיעה הנביטה. הריקבון של הגרעין הוא תנאי לצמיחה. (וכידוע, זאת הכוונה במה שאומרים בתפילה "מצמיח ישועה" - לפני הישועה יש הכי הרבה קושי/חושך... כי זה התהליך של הצמיחה.

ידוע בשם הגר"א מישקובסקי זצ"ל שאמר: החיים הם כמו רכיבה על אופניים: אם קשה לך - סימן שאתה בעליה... ואם קל לך - כנראה שאתה בירידה... וכך אמר רבי נחמן מברסלב זצ"ל "התגברות על קושי העומד לפניך כעת היא מקור הכח לעמוד בקושי אשר יגיע לאחריו..."

זכור! יש הטובעים בכישלונותיהם ויש הלומדים מהם לשחות...

החושך - סיבת האור! בכל מצב של קושי ובכל רגע של התמודדות עלינו לזכור את דברי רבנו יונה בספרו "שערי תשובה": "ויש על הבוטח בשם להוחיל במעוף צוקתו כי יהיה החושך סיבת האורה, כמו שכתוב 'אל תשמחי אויבתי לי נפלתי קמתי כי אשב בחושך ה' אור לי', ואמרו חז"ל: אלמלא נפלתי לא קמתי, אלמלא ישבתי בחושך לא היה אור לי". כלומר, בכל קושי עלינו לראות שזו היא הדרך היחידה להגיע אל האור, אלא שהדבר תלוי בנו, אם ניקח את מצבי הקושי כסולם להתקרב אליו יתברך אזי נזכה לאור הגדול, ואם ח"ו ניתן לקושי להפוך לאיזה בור שחור שאנחנו נופלים בו, הרי שח"ו יש מצב שנישאר בחושך.

לאור דברים אלו יובן היטב מדוע ראש חודש הוא יום של שמחה כמו מועדים אחרים. זהו יום שמלמד אותנו להתחדש ולא לוותר למרות הקשיים והנפילות, בדיוק כמו הלבנה - להמשיך לזרוח ולא להתייאש! ואפשר להוסיף ולומר: משמעות המילה "מועד" זה גם נפילה, מעידה. כאשר נתבונן בלבנה ונלמד ממנה לא להתרגש ממועדות, נוכל להשתמש עם המעידות ככלי להצלחה.

לראות את הנפילות כדרך לעליה זה לא רק כלפי עצמנו. כך צריכים להתייחס לנפילות של ילדנו/תלמידנו ולדעת ש"החושך" הוא זמני ועוד מעט תהיה כאן התחדשות וזריחה מחדש... ויותר מכך - לירח אין אור מעצמו ואם השמש לא תאיר אותו הוא לא יאיר. אנחנו השמש של הילדים/תלמידים שלנו, ככל שנאיר להם יותר כך הם יאירו יותר.

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com